

Famílies que acullen: Una anàlisi de les relacions intergeneracionals en llars que participen en un programa d'acolliment familiar no preadoptiu

L'acolliment familiar no preadoptiu en família aliena és una mesura de protecció a la infància i l'adolescència que, per diversos motius, han d'integrar-se al si d'una família diferent a la d'origen. Per això, el Sistema de Protecció a la Infància i l'Adolescència busca la col·laboració de famílies que, de manera voluntària, proporcionin un entorn apropiat per al seu desenvolupament i comparteixin la vida amb ells i elles. Però, a quines dificultats s'enfronten a l'hora de dur a terme aquesta tasca? Com reacciona

una família quan de sobte té un membre més? Com es comporta quan algú nou ocupa un lloc a la taula? Què implica incloure al si familiar un nen o nena acollits? Com és la relació que s'estableix entre ells? Com valoren les famílies aquesta relació?

Moltes de les famílies "que acullen" estableixen relacions duradores i intenses amb els i les menors¹ que tenen (o han tingut) acollits de manera transitòria o permanent. L'objectiu de la investigació, els resultats de la qual es resumeixen en aquest

¹ N. de les editores: Tot i que l'ús del terme "menor" per designar els nens, nenes i adolescents sota la tutela de l'Estat està cada vegada més qüestionat, en aquesta ocasió mantindrem el seu ús al llarg del text, ja que és així com els denominen l'ordenament jurídic espanyol, les administracions competents en la matèria i els propis autors d'aquest article.

Direcció publicació:

Diana Marre
i Beatriz San Román

Continguts d'aquest número:

Laura Fernández Martínez-
Losa, Pau Marí-Klose, Yolanda
Pasamar Tudela i María Jesús
Santos Juárez

Imatges:

Anamad y Daniel Rodríguez
Quintana (iStock)

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

GRUP D'INVESTIGACIÓ
Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de:

text, era analitzar les característiques de les relacions intergeneracionals dins d'aquests grups de convivència, contrastant-les amb l'evidència que existeix sobre aquestes relacions en altres formes de família. En particular, estàvem interessats en l'exercici de la "maternitat" i la "paternitat" (sucedània) en aquest tipus de famílies i en com s'expressen en els usos del temps compartit, la gestió d'afectes i retrets, el seguiment de les activitats de nens i nenes i, en definitiva, la construcció de significats atribuïts a aquestes relacions.

Iniciem la investigació amb un estudi exploratori, basat en set entrevistes a joves que en la seva infància i/o adolescència van estar subjectes a la mesura d'acolliment familiar no preadoptiu en família aliena i a tres professionals del Programa de Acogimiento Familiar No Preadoptivo en Familia Ajena. Posteriorment es va dissenyar una enquesta adreçada a les famílies acollidores que realitzen o han realitzat algun acolliment familiar, d'urgència, simple o permanent a Aragó. La mostra es va obtenir a partir dels registres de l'Asociación de Acogimientos Familiares de Aragón (A.D.A.F.A.) i de l'Instituto Aragonés

de Servicios Sociales. En aquests registres es van localitzar 132 famílies que, en algun moment, havien tingut un nen o una nena acollits a la seva llar. D'aquestes, se'n van poder entrevistar 87, el 66%. La informació obtinguda d'aquestes famílies correspon a un total de 207 nens i nenes.

L'acolliment familiar com a mesura de protecció

L'entorn familiar és el principal context on es propicia el desenvolupament exitós dels nens i de les nenes, sobretot durant els primers anys de vida. És aquí on la majoria d'ells estableixen els seus primers vincles socioemocionals, que els proporcionaran les bases de seguretat que necessiten per descobrir el món i per al desenvolupament de les seves posteriors relacions interpersonals.

L'acolliment familiar es defineix com un instrument de protecció pel qual, amb caràcter administratiu o judicial, s'atorga la guarda d'un menor a un nucli familiar amb l'obligació d'alimentar-lo, educar-lo i tenir-ne cura per un temps. L'objectiu és integrar-lo temporalment en una vida familiar alternativa a la pròpia, amb inde-

pendència que els pares estiguin o no privats, totalment o parcialment, de la pàtria potestat.

Es poden distingir diverses modalitats d'acolliment familiar no preadoptiu atenent a la seva finalitat. En primer lloc, quan l'acolliment té caràcter transitori, pot ser d'urgència o simple, bé perquè es prevegi la reinserció de l'infant a la pròpia família, o bé en tant que s'adopti una mesura de protecció que revesteixi un ca-

*Hands tree.
Autora: Anamad.*

ràcter més estable. En segon lloc, quan l'acolliment és de llarga durada i sense previsió de retorn, pot ser permanent, a causa que l'edat o altres circumstàncies de l'infant i la seva família així ho aconsellin i ho informin els serveis d'atenció al menor.

Smiling tree.
Autora: Anamad.

Relacions familiars al si de famílies acollidores

Com hem assenyalat anteriorment, la incorporació d'un nou membre a la unitat de convivència imposa reajustaments del sistema. Exigeix dels seus membres una adaptació i una redefinició en l'organització de les relacions i dels subsistemes parental i fraternal.

La convivència necessita d'un període adaptatiu i de coneixement, en el qual els individus entren en contacte, es van mesurant, observant, coneixent i interactuant poc a poc. Dins d'una família acollidora de perfil comú (parella heterosexual amb fills propis), significa que el nou membre, en aquest cas el nen o la nena acollit, ha d'aprendre, respectar i complir les normes, costums, valors, etc. ja establerts abans de la seva arribada, per la qual cosa haurà d'adaptar-se a aquesta nova institució familiar i assumir-ne les normes de convivència. Aquest procés adaptatiu cobra més importància i nivell de dificultat quan la persona acollida ja té una certa edat, i un sistema de valors i un comportament transmès per la seva família d'origen.

L'acceptació i l'aprenentatge de normes i pautes de comportaments no sempre és fàcil. La següent cita, extreta de l'entrevista d'una de les noies acollides a l'adolescència, il·lustra la complexitat del procés d'adaptació a la família acollidora.

"Al principio hacía lo que los demás esperaban que hiciera para conseguir mi objetivo: me colocaba la careta, me comía lo que me ponían, estudiaba, cumplía con todas las normas que la familia tenía establecidas. Pero esto no engaña a mi madre de acogida, que un día se sienta a hablar conmigo y me dice 'Esto no es la pensión Conchita'. Esto me suena a chino, no entiendo porque si hago todo lo que se supone que tengo que hacer, no hago cosas malas ¿qué es lo que quiere?' Mi madre me hizo entender que una familia es algo más". (Rosa).

No s'observen grans diferències entre els vincles que nens i nenes entaulen a les noves llars en funció dels tipus d'acolliment (veure Taula 1). En tots ells, més de la meitat de les famílies defineixen la seva relació amb els nens i nenes acollits com la que poden establir amb un fill o filla propis. Cal destacar que, en els aco-

lliments permanents, el percentatge és 8 punts més alt que en els urgents i simples. Aquesta valoració pot estar relacionada amb la temporalitat, ja que l’acolliment dura més temps i els llaços que s’estableixen solen ser més forts.

Una proporció reduïda de famílies defineix la relació establerta com a tensa, particularment en els acolliments simples i permanents. Possiblement aquestes relacions estiguin afectades per una major conflictivitat a causa de l’edat del nen o nena (sensiblement més baixa en els acolliments urgents que en els simples i en els permanents) i a un temps de permanència més llarg. Gairebé el 6% de les famílies matisen les categories de resposta incloses a l’enquesta i ofereixen altres respostes que creuen que s’ajusten millor a la relació que van establir. La majoria combinen diverses alternatives de les proposades (com si fos un fill més i alhora tensa, cordial però distant, no s’obria, entre propera i cordial, íntima, etc.).

En relació a la utilització de mètodes educatius (veure Taula 2) amb els fills propis i els acollits, s’observa que predomina la igualtat de tracte en totes les opcions

Taula 1:

Definició de la relació establerta amb els menors acollits segons el tipus d’acolliment

	Urgent %	Simple %	Permanent%	TOTAL
Como un fill més	55,0	54,0	63,0	56,0
Propera	25,0	26,0	15,0	23,0
Cordial	9,5	9,7	4,2	8,3
Distant	2,4	0,0	2,1	1,5
Tensa	2,4	6,9	6,2	4,9
Altres	6,0	2,8	10,0	5,9
				100% (207)

proposades, tant les que fan referència a premis com les que impliquen càstigs. Majoritàriament, les famílies acollidores consideren iguals tots els menors pel que fa als mètodes educatius i de socialització. Sols s’observen petites diferències que recalquen el compromís de les famílies d’oferir als nens, nenes i adolescents acollits unes condicions favorables: els feliciten més pel que fan ben fet, els concedeixen més temps de reflexió, no els aixequen tant la veu, els amenacen menys amb castigar-los i no els donen bufetades.

El clar predomini de la igualtat de tracte coincideix amb el testimoni ofert per tots els joves entrevistats en l’estudi exploratori, com il·lustren les dues cites següents:

"Igualdad de condiciones que los hijos biológicos". (Mónica).

"Ayudaba en todo: mesa, barrer, etc., siempre en igualdad". (Blanca).

Malgrat que en la majoria de les famílies enquestades s’aprecia un clima propici, les relacions no estan exemptes de dificultats. Les famílies descriuen que el problema més important presentat pels menors en acolliment familiar és el rendiment escolar (33%). Altres problemes rellevants, tot i que amb menys incidència, són les rebequeries, l’afecció a la família d’origen i l’incompliment de les normes familiars (20-25%). Junt als ítems recollits en el qüestionari, les famílies mencionen altres aspectes, entre els quals podem destacar, els trastorns del son, els reclams d’aten-

Taula 2: Utilització de mètodes educatius amb els fills propis i amb els menors acollits

	Percentatge
Felicitar-lo perquè fa les coses bé	
Més amb el fill propi	2
Igual	70
Més amb el menor acollit	28
	100% (207)
Donar-li un temps perquè reflexioni sobre el que ha fet (quan no s'ha portat bé)	
Més amb el fill propi	2
Igual	81
Més amb el menor acollit	17
	100% (207)
Aixecar-li la veu o cridar	
Més amb el fill propi	21
Igual	74
Més amb el menor acollit	5
	100% (207)

	Percentatge
Amençar-lo amb un càstig	
Més amb el fill propi	14
Igual	83
Més amb el menor acollit	3
	100% (207)
Castigar-lo	
Més amb el fill propi	11
Igual	76
Més amb el menor acollit	14
	100% (207)
Donar-li una bufetada	
Més amb el fill propi	15
Igual	85
Més amb el menor acollit	0
	100% (207)

ció, problemes de comportament, falta de resposta a estímuls, violència o problemes sanitaris.

A la taula 3 es pot comprovar que la meitat de les famílies d'acollida considera que la convivència amb els menors acollits els resulta senzilla i que no es troben amb problemes greus que no puguin resoldre

o impedeixin el normal desenvolupament de la dinàmica familiar. Una mica més del 30% de les famílies estima que la convivència presenta petites dificultats que influeixen en el dia a dia. El percentatge més baix correspon a famílies que consideren que la convivència amb els menors acollits és bastant o molt difícil.

En analitzar la descripció de la convivència amb els menors segons el tipus d'acolliment, s'observa que els acolliments que menys problemes ocasionen en el dia a dia són els acolliments urgents, seguits de prop pels simples (veure Taula 4). Això pot ser per causa de l'edat en els nens i nenes més petits a l'inici de l'acolliment

i de la duració de la convivència que, en aquests casos, és més breu. D'altra banda, destaca el fet que, segons augmenta l'edat del menor i el temps de permanència a la família, hi ha més possibilitats que la convivència sigui problemàtica. És significatiu que el 73% de famílies amb un o una menor en acolliment permanent aprecien dificultats en la convivència, i una de cada tres la qualifica com a bastant o molt difícil.

A les entrevistes sorgeix amb força la necessitat que mostren alguns dels joves acollits per afermar una relació de parentalitat amb els acollidors, adjudicant-los el títol de mama o papa. A excepció de dos dels set entrevistats (que els hi deien als seus pares i mares d'acollida pel seu nom de pila), els altres recorden el moment exacte en què demanen permís per poder-los dir "mama" o "papa", i quant van trigar a fer-ho. Són capaços de descriure molt bé aquest pas, els sentiments que va generar i com això va implicar un grau més de seguretat i els va ajudar a sentir-se integrats i participants del sistema familiar.

"Los llamaba de Vd., hasta que un día cuando estaba en la cocina, contando

Taula 3:

Aspectes que han pogut ocasionar problemes en la convivència amb el menor (%)

Rebequeries del menor		Exigències de tipus material o econòmic	
Cap / Pocs problemes	59	Cap / Pocs problemes	84
Algun problema	17	Algun problema	9,3
Bastants / Molts problemes	24	Bastants / Molts problemes	6,8
	100		100%
Afecció a la família d'origen		Hàbits de convivència i higiene	
Cap / Pocs problemes	65	Cap / Pocs problemes	74
Algun problema	13	Algun problema	13
Bastants / Molts problemes	22	Bastants / Molts problemes	14
	100%		100%
Incompliment de les normes familiars		Conflictes amb els fills propis	
Cap / Pocs problemes	66	Cap / Pocs problemes	76
Algun problema	15	Algun problema	10
Bastants / Molts problemes	20	Bastants / Molts problemes	14
	100%		100%
Rendiment escolar		Adiccions	
Cap / Pocs problemes	49	Cap / Pocs problemes	93
Algun problema	19	Algun problema	1,9
Bastants / Molts problemes	33	Bastants / Molts problemes	5
	100%		100%
Participació en les tasques de la llar			
Cap / Pocs problemes	81		
Algun problema	9,4		
Bastants / Molts problemes	9,4		
	100%		

Nota: Una part dels ítems de la taula no són aplicables al 61% dels casos perquè són nens petits.

de dos en dos los números, le pregunté: ¿te puedo llamar mamá?... El tiempo que pasé hasta que le llamé mamá, me preguntaba ¿qué hago aquí? Estaba muy solo". (Pedro).

En analitzar els sentiments generats davant la fi de l'acolliment segons el tipus d'aquest, no s'observen diferències significatives respecte a l'experimentació de tristesa davant la marxa del menor (3/4 parts) o el reconeixement dels sentiments enfrontats (1/2 de la mostra) en relació amb el tipus d'acolliment realitzat (veure Taula 5). Tanmateix, sí que s'han detectat diferències significatives davant l'expressió d'il·lusió i/o preocupació pel futur del menor. D'aquesta manera, més de la meitat de les famílies acollidores experimenten il·lusió pel futur dels menors acollits d'urgència, mentre que aquest percentatge de famílies disminueix en els acolliments simples i encara més en els acolliments permanents, arribant a un registre de poc més d'un terç de la mostra. Respecte a la preocupació pel seu futur, passa tot el contrari: la majoria de les famílies que han acollit de forma permanent experimenten aquest sentiment, disminuint el nombre entre les que han realitzat acolliments simples i en-

Taula 4:

Dificultat en el dia a dia de la convivència amb els menors acollits segons tipus d'acolliment

	Urgent	Simple	Permanent
Gens / Poc difícil	60	55	25
Una mica difícil	28	31	42
Bastant / Molt difícil	11	14	31
NS / NC	1,2	0	2,1
	100% (207)		

Nota: Els percentatges sumen més de 100 perquè les famílies tenen la possibilitat de triar més d'una opció.

cara més en el cas d'acolliments urgents.

Contràriament al que es podria pensar, la durada de l'estada del menor en la família d'acollida no sembla tenir relació amb l'experimentació dels sentiments davant de la seva sortida, ja que s'enregistren percentatges molt semblants en tots els intervals de temps (veure Taula 6). Com podem observar a la taula, independentment del temps de convivència transcorregut, l'expressió dels sentiments davant la sortida dels menors és dispar, presentant índexs diversos i sense un ordre establert. Una explicació plausible a aquest fenomen és que el temps no és el

factor determinant d'aquests sentiments, en els quals tindrien més influència la qualitat de les relacions, l'afecte, els conflictes sorgits durant la convivència, el motiu pel qual finalitza l'acolliment o la valoració personal de l'experiència de l'acolliment en si.

Entre els factors que influeixen en què el cessament de la convivència sigui més o menys traumàtic per als qui han estat acollits, es poden distingir: l'edat, el motiu de la fi de l'acolliment i la qualitat de les relacions establertes. Els testimonis obtinguts a les entrevistes de dues de les noies que havien estat acollides, Blanca

Taula 5:
Sentiments que genera en la família d'acollida la sortida dels menors segons tipus d'acolliment

	Urgent	Simple	Permanent	TOTAL
Trist per la seva marxa	71	77	71	74
Preocupat pel seu futur	59	76	86	70
Sentiments enfrontats	43	44	50	45
Il·lusionat pel seu futur	61	56	39	56

Nota: Els percentatges sumen més de 100 perquè les famílies tenen la possibilitat de triar més d'una opció.

i Natalia, permeten d'il·lustrar la disparitat de vivències i situacions possibles. La primera comenta que no la van preparar per a la separació de la família d'acollida, de la qual en va sortir per interrupció de la mesura. La segona noia, que roman a la família d'acollida fins i tot després de complir la majoria d'edat, la considera com a família pròpia.

"En ese momento estábamos hartos mutuamente, pero reconozco que aunque me quería ir [de la familia de acogida], el momento de la salida fue muy duro, los quería". (Blanca).

"...en el fondo son mi familia, pero no lo son. No son mi familia biológica y es imposible que te puedan querer igual que han querido a un hijo que ha nacido con ellos [...] Creo que eso causa un montón de conflictos contigo mismo...". (Natalia).

La interrupció de l'acolliment a causa del cessament prematur i a vegades conflictiu de la convivència en la família d'acollida es percep com a fracàs. Un dels tècnics entrevistats en l'estudi previ adverteix que aquestes situacions de ruptura se solen presentar a poc a poc. Primer, els

acollidors comencen a avisar els tècnics que alguna cosa va malament. Llavors des de l'equip d'acolliment s'aborda la problemàtica i s'intenta reconduir la situació, tot i que cal ser conscient de les dificultats que comporta aquesta intervenció. La igualtat de tracte esmentada anteriorment entre els fills propis i els menors d'acollida per part dels acollidors es pot posar en dubte, quan aquests últims comencen a presentar el que es percep com a problemes de conducta o en els estudis, comportaments inadequats, etc. Independentment del nombre d'anys previs de convivència, pot

Taula 6:
Sentiments que genera en la família d'acollida la sortida dels menors segons el temps de permanència en la família d'acollida (%)

	Menys d'1 mes	Entre 1 i 6 mesos	Entre 7 i 12 mesos	Entre 1 i 3 anys	Més de 3 anys	TOTAL
Trist per la seva marxa	80	66	84	91	63	76
Preocupat pel seu futur	73	61	77	71	75	69
Sentiments enfrontats	67	41	50	33	50	45
Il·lusionat pel seu futur	47	64	39	62	50	54

Nota: Los porcentajes suman más de 100 porque las familias tenían la posibilidad de elegir más de una opción.

presentar-se una mena de condicionalitat en l'acceptació dels acollits. En altres paraules, en ocasions les famílies acollidores accepten el menor acollit "fins a un punt". Si traspassa aquest límit, es pot interrompre l'acolliment.

"Yo era consciente de que el fin del acogimiento llegaría pero no me esperaba que fuera así. El motivo por el que cesó mi acogimiento fue por la renuncia de la familia acogedora ante los conflictos que originaba, haciendo caso omiso a las orientaciones que desde la propia familia y desde los técnicos me hacían". (Mónica).

"Yo veía que era necesario salir de la familia acogedora, quería irme porque me imponían muchas normas y había un pulso conflictivo, reconozco que me volví muy mala". (Blanca).

També amb la majoria d'edat pot finalitzar la mesura, però, en ocasions, la interrupció de la relació d'acolliment no es porta a la pràctica, ni realment ni emocionalment. Quan un acolliment es realitza amb èxit i es creen els vincles adequats per al desenvolupament i la integració del menor en el sistema familiar, la relació i l'acolliment en si poden no acabar, per-

llongant-se l'estada del menor a la família, de la qual ja forma part. Un exemple d'aquesta situació és el cas de Natalia i Omar qui, un cop finalitzada la mesura de protecció, van continuar vivint amb la família d'acollida tot i haver assolit la majoria d'edat.

"Tuve un momento de crisis al cumplir la mayoría de edad, ya que en ese momento se produce el cese del acogimiento. Necesité buscar respuestas sobre mi pasado y la psicóloga me sugirió la lectura de mi expediente". (Natalia).

"No he salido nunca de la familia de acogida. A los dieciocho años les pregunté qué pasaba ahora y me respondieron que nada. Seguía siendo su hijo, lo único que cambiaba era que había alcanzado la mayoría de edad". (Omar).

Després de la finalització de l'acolliment (fet que ja havia succeït en el 85% dels casos analitzats), independentment del motiu pel qual aquest ha cessat, algunes famílies d'acollida no mantenen cap relació amb els menors acollits. Altres en canvi (una cinquena part dels casos recollits a l'estudi) sí que mantenen o han

mantingut alguna mena de contacte una vegada finalitzada la mesura.

Pel que fa als casos en els quals s'ha mantingut la relació després de la finalització de l'acolliment, les trobades solen ser esporàdiques, encara que d'intensitat diversa. Les relacions que s'han establert amb major intensitat possibiliten una relació més personal i propera, arribant a

*Diversity tree wooden hands.
Autor: Daniel Rodríguez Quintana.*

passar el menor temporades a la casa dels acollidors com si es tractés d'un familiar. En altres casos, els contactes són menys freqüents i distants, per exemple, a través de trucades telefòniques.

Taula 7:

Tipus de contacte que mantenen les famílies d'acollida amb els menors acollits una vegada finalitzat l'acolliment

	Percentatge
Ens veiem ocasionalment	8,2
Mantenim contacte telefònic, per mail, etc.	3,9
Passa temporades amb nosaltres	3,9
Altres	4,8
No mantenim contacte	79
	100%

PER REFLEXIONAR

Les famílies acollidores es conformen com un sistema familiar especial en el qual conviuen membres que estableixen relacions que van més enllà de la consanguinitat i la filiació. Aquestes famílies presenten un entramat de relacions complexes. Inclouen en el seu funcionament membres externs per als quals el sistema necessita reajustar-se de manera continuada. El procés d'adaptació per ambdues parts (família d'acollida i menors acollits) no està exempt de dificultats. A més dels conflictes associats al desenvolupament evolutiu dels seus membres i al de la família com a grup, s'hi afegixen els elements derivats de la incorporació d'un menor que precisa una atenció especialitzada. Malgrat tot, la major part de les famílies no consideren que la relació amb els menors acollits sigui difícil, encara que això no significa l'absència de problemes, sobretot els que es deriven de les visites dels menors a les seves famílies biològiques. Tot i així, els nens i les nenes acollits són, en la majoria dels casos, considerats i tractats com a fills propis i els sentiments que generen en la família són els que caldria esperar cap a un membre natural del grup familiar. Amb aquestes particularitats, el sistema assoleix la seva principal funció com a família, que és la de

facilitar el desenvolupament personal i social de totes les persones que la componen.

A través del Programa de Acogimiento Familiar No Preadoptivo, es pretén de proporcionar als menors un entorn que influeixi en el seu correcte desenvolupament personal i en la seva adaptació social present i futura. L'entorn de cura i afecte que ofereix una família d'acollida, els permet conèixer models de convivència familiar positiva, establir vincles significatius i rebre atenció personalitzada, immediata i adaptada a les seves necessitats i característiques específiques. En el si d'una família acollidora nens, nenes i adolescents aprenen, creixen i evolucionen amb el recolzament continuat que se'ls ofereix.

L'acolliment familiar es configura com una aposta de futur per a la protecció de menors, perquè es pot comptar amb famílies compromeses que assumeixen una gran responsabilitat de manera voluntària, que aborden situacions familiars complexes amb èxit, que proporcionen un important benefici al menor acollit i que estan disposades a seguir col·laborant.

SOBRE ELS AUTORS DEL TEXT

Laura Fernández Martínez-Losa, Pau Marí-Klose Yolanda Pasamar Tudela, María Jesús Santos Juárez, de la Facultat de Ciències Socials i del Treball de la Universitat de Saragossa, són els autors del text principal d'aquest número, en el qual presenten una investigació portada a terme el 2013.

En aquest enllaç, es pot consultar un document que reflecteix l'esmentada investigació amb més detall.

ENLLAÇOS D'INTERÈS

[Observatorio de la Infancia](#)

L' Observatorio de la Infancia és un òrgan depenent del Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Està concebut com una plataforma de difusió d'investigacions, amb l'objectiu de sensibilitzar, millorar la pràctica i lluitar pels drets dels nens.

[ASEAF](#)

L' Asociación Estatal de Acogimiento Familiar aglutina les principals associacions d'acolliment familiar d'Espanya. Entre els seus objectius hi ha la protecció dels drets del nen i les famílies, i la millora de les condicions per desenvolupar la mesura.

[GIFI](#)

El Grupo de Investigación en Familia e Infancia és un grup d'investigació que pertany al Departament de Psicologia de la Universitat d' Oviedo. Les seves investigacions estan vinculades a l'atenció des dels serveis socials de família i infància.

PER LLEGIR

Fernández del Valle, J.; et. al. (2008)
El acogimiento familiar en España. Una evaluación de resultados
 Madrid: Observatorio de la infancia, Minist. de Educación, Política Social y Deporte

Aquest document recull els resultats d'una investigació realitzada en sis comunitats autònomes sobre l'acolliment familiar. La informació va ser obtinguda per mitjà d'enquesta estadística i que explora el perfil dels protagonistes de l'acolliment (acollidors, famílies i acollits) i el procés en si.

Amorós, P. i
Palacios, J. (2004)
*Acogimiento
familiar*
Madrid: Alianza
Editorial

Fumagalli, D. i
Bassani, L. (2009)
*Esta es tu casa.
La aventura del
acogimiento
familiar*
Madrid:
Encuentro S.A.

Horno, P. (2014)
*Elegir una vida:
Historia de vida
de familias
acogedoras*
Bilbao: Ed.
Desclée de
Brouwer, S.A.

PER VEURE

Macías, B.
(2014)
Marsella
Espanya, 95
min.

Emprat des de sempre de manera informal, l'acolliment familiar és avui una de les alternatives del sistema de protecció de la infància en situació de risc. El lloc de l'acolliment en el sistema de protecció de la infància, la seva evolució i regulació legal, l'anàlisi dels protagonistes i dels factors clau en el procés d'acolliment, així com dels passos en la intervenció professional són els temes dels quals s'ocupa aquest llibre, que conclou amb una anàlisi d'algunes modalitats d'acolliment d'especial interès (acolliment d'urgència, en família extensa i especialitzat) i formula conclusions i propostes que han d'orientar el futur de l'acolliment familiar.

El curs d'acolliment familiar que recull *Esta es tu casa* va sorgir de la lliure iniciativa d'una entitat civil, Familias para la Acogida, una associació de famílies que tenen passió pel món de l'acolliment i l'adopció, fonamentalment perquè parteixen de la certesa d'haver trobat a la vida quelcom que la fa fascinant i que els mou a estar agraïts.

Aquest llibre recull els testimonis de sis famílies acollidores. Parlen de l'amor, de donar una oportunitat de vida a qui no la té i de créixer com a persones i com a famílies. I de les pors i riscos que tot això implica. Són històries d'amor, a vegades radiant, a vegades doloroses. Històries de famílies que s'han sentit molt acompanyades per les institucions, i d'altres que no tant. Històries de vida i amor tal com ells les han viscut, narades pels seus protagonistes amb generositat, honestat i valentia per promoure l'acolliment familiar.

Una mare biològica, Sara, i una mare d'acollida, Virginia, comparteixen una nena de nou anys, Claire. A conseqüència dels seus problemes amb l'alcohol i les drogues, la Justícia li retirà a Sara la custòdia de la seva filla quan aquesta tenia quatre anys. La nena va ser lliurada en acollida a Virginia i Alberto. Tot canvia quan, cinc anys després, un jutge decideix retornar la nena a Sara, la qual ha aconseguit refer la seva vida i tenir un treball estable. Aprofitant que és estiu, Sara i Claire entren un viatge cap a Marsella en busca del pare biològic de la nena. (FILMAFFINITY)

Dardenne,
J. P. (2011)
*Le gamin
au vélo*
Bèlgica,
87 min.

Cyril, un nen d'onze anys, s'escapa de la llar d'acollida, on el seu pare el va deixar després de prometre-li que tornaria a buscar-lo. El que Cyril es proposa és trobar-lo. Després de trucar en va a la porta de l'apartament on vivien, es refugia en un gabinet mèdic i es llença als braços d'una noia jove asseguda a la sala d'espera. Així és com, per pura casualitat, coneix Samantha, una perruquera que li permet de quedar-se amb ella els caps de setmana. (FILMAFFINITY)

NOTÍCIES AFIN

Desplaçament i (re)ubicació de nens i nenes

El passat 9 d'abril, la Dra. Diana Marre va participar del congrés "Moving children: The history of child removal in comparative perspective", organitzat pel Arts and Humanities Research Council, i celebrat a la Universitat de Leeds (Regne Unit).

La ponència de la Dra. Marre, titulada 'Moving and Removing children in contemporary Spain', estava emplaçada al panell titulat 'Authoritarian Regimes', en què s'analitzava el tema des d'una perspectiva històrica que començava al segle XIX, seguia amb els anys d'entreguerres i les conseqüències de la segona Guerra Mundial fins arribar a la segona part del segle XX.

Com esmenta la pròpia Dra. Marre, la història és un referent per parlar de temes presents que són dolorosos. En aquesta presentació, va analitzar la perduració fins a l'època contemporània de pràctiques culturals de remoció i reubicació –*displacement and placement*– de nadons, nens i nenes a Espanya, practicades durant el franquisme per motius polítics i eugenistes, per les quals algunes dones i famílies no són considerades aptes per criar els seus fills i filles.

Investiga amb Recercaixa

El passat 10 de maig va tenir lloc a CosmoCaixa (Barcelona) el Tercer Congrés de Joves Investigadors "Investiga amb Recercaixa!", en el qual un total de mil nens i nens de cinquè i sisè de primària presentaren els resultats de les investigacions que han portat a terme durant el curs dins del programa del mateix nom. Impulsat per l'Obra Social La Caixa i l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), aquest programa ha fomentat el desenvolupament de projectes d'investigació a les escoles, supervisats pels professors i professores i amb el recolzament de personal investigador de diverses universitats catalanes.

Dolors Comas i Beatriz San Román, com a coinvestigadora principal i membre de l'equip d'investigació del projecte "Homes cuidadors: Reptes i oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura" participaren de l'esdeveniment, en el qual les escoles La Serreta (de Santpedor, Barcelona) i Sant Salvador (de Tarragona) compartiren el treball realitzat pels i les alumnes sobre la incorporació dels homes a les tasques de cura i els estereotips de gènere.

Presentació de la escola La Serreta de Santpedor (Barcelona).

El grup d'alumnes de l'escola Sant Salvador de Tarragona.

Workshop AFIN Recercaixa

El passat dia 13 d'abril va tenir lloc un workshop obert al públic en què es van exposar i debatre els primers resultats que ha obtingut el grup AFIN / UAB emmarcats en el projecte "Homes cuidadors: Reptes i Oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura".

Finançada per Recercaixa, un programa impulsat per l'Obra Social 'La Caixa' amb la col·laboració de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), aquesta investigació té com a objectiu explorar la participació dels homes en les activitats de la cura de fills i filles i en les tasques domèstiques, i posar de manifest els canvis que s'han produït o s'estan produint, així com també discernir possibles resistències culturals que es puguin produir a l'hora d'equiparar el pes de les cures.

Després d'aquest esdeveniment, el 21 d'abril Diana Marre (coordinadora del grup AFIN / UAB) va ser entrevistada al programa de ràdio A Bona hora amb Aura Costa (Ràdio Sabadell) per parlar sobre aquests resultats preliminars.

[Descarregar l'àudio de l'entrevista](#)

De tribus, famílies i criança

Les declaracions de la diputada del Parlament de Catalunya Anna Gabriel respecte a la seva preferència per la criança "en tribu" enfront de la família nuclear, van aixecar una certa polèmica, amb posicions trobades sobre la conveniència de mantenir el model "tradicional" de família. Amb la participació de Beatriz San Román del Grup AFIN i Francesc Nuñez de la Universitat Obrera de Barcelona, el programa *No ho sé* de la cadena de ràdio RAC1, presentat i dirigit per Joan Maria Pou, va dedicar un espai a analitzar els diferents models familiars i de criança des d'una perspectiva àmplia. Enfront dels qui defensen la família tradicional (formada per un pare, una mare i els seus descendents) com a model ideal, Beatriz San Román va proposar redefinir el concepte de família no en funció de la seva composició, sinó de la funció que compleix. D'aquesta manera, el debat no s'hauria de centrar en quina és la composició desitjable, sinó en quines són les necessitats de nens i nenes i com satisfer-les, partint de la base que les persones tenim diverses maneres de fer front a les necessitats que se'ns plantegen a la vida quotidiana. En un moment en què sols el 24% de les famílies espanyoles responen a aquest model tradicional, resulta obsolet seguir pensant-lo com el model a seguir quan, d'altra banda, la criança compartida no és una novetat sinó que ha estat habitual en molts contextos i moments al llarg de la història.

L'àudio del programa es pot descarregar [en aquest enllaç](#) i escoltar l'espai dedicat a aquest tema a partir del minut 21:08.

Per agendar...

8/6: Llindars de memòria

El proper dimecres 8 de juny a les 19h, en l'àmbit del seminari permanent del grup GREMHER, del qual n'és membre, Victòria Badia, del grup AFIN, farà la presentació "*Llindars de memòria: La Mussara, un portal a altres dimensions del social*", de la investigació realitzada sobre memòria, històries i llegendes entorn del poble abandonat de La Mussara (Baix Camp), subvencionada per l'IPEC (Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya) de la Generalitat de Catalunya, a través de l'ICA.

Lloc: Aula 219. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona (Campus Raval, Montalegre, 6).

5-7/9: Congrés Iberoamericà d'Investigació Qualitativa en Salut

Els dies 5, 6 i 7 de setembre de 2016 se celebrarà en la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona el VII Congrés Iberoamericà d'Investigació Qualitativa en Salut, el lema de partida del qual és "*Ciudadanía y transdisciplinariedad: tejiendo redes*". L'esdeveniment, organitzat per la Universitat de Barcelona i el Grup AFIN de la Universitat Autònoma de Barcelona, té com a objectiu promoure la investigació qualitativa en salut a Iberoamèrica, tal com es va fer en les anteriors edicions celebrades a Mèxic (2003), Espanya (2005), Puerto Rico (2008), Brasil (2010), Lisboa (2012) i Colòmbia (2014).

[Més informació](#)

Call for papers sobre infància, adolescència i espais públics

La revista *Enfances Familles Générations* prepara el número especial *Explorer la ville: Le rapport aux espaces publics des enfants et des adolescents* ("Explorar la ciutat: la relació en els espais públics dels nens, nenes i adolescents"), els editors del qual són Nadja Monnet (membre del Grup AFIN i de la Lavue du Centre National de la Recherche Scientifique de França) i Mouloud Boukala (de la Université du Québec, Canadà).

La data límit per enviar els resums de propostes d'articles finalitza el proper 16 de setembre.

[Més informació](#)

Displaced Children and Stolen Babies in Contemporary Spain

El proper 29 de juny de 2016, al Birkbeck Institute for Social Research de la University of London on realitza una estada com a Visiting Fellow entre l'1 d'abril i el 30 d'agost de 2016, la Dra Diana Marre farà una presentació sobre Displaced Children and Stolen Babies in Contemporary Spain.

[Més informació](#)

Adopció, psicologia clínica i antropologia feminista

El passat 29 d'abril va tenir lloc la *Jornada Internacional de Diàlegs Interdisciplinaris "Perspectives de l'Adopció des de la Psicologia Clínica i des de l'Antropologia Feminista del Parentiu"* en què va participar la Dra. Diana Marre al costat d'altres acadèmiques nacionals i internacionals com Claudia Fonseca, Irene Salvo, Alejandra Fonseca i Paulina Fernández Moreno. La Jornada es va realitzar a la Universitat Catòlica Silva Henríquez de la ciutat de Santiago de Xile organitzada pel Centre d'Estudis i Atenció a la Comunitat (CEAC).

Seminari internacional sobre el sistema d'adopció xilè

Celebrat a la ciutat de Santiago de Xile, el 27 i 28 d'abril de 2016, va tenir lloc el Seminari Internacional "Hacia la construcción de un Sistema Nacional de Adopción: Estándares, experiencias y desafíos". En ell, la Dra. Diana Marre va impartir la conferència de clausura titulada "Present, desafíos i perspectivas de l'adopció internacional en el context de la iniquitat global".

Organitzat per centres de la Universitat Catòlica Silva Henríquez, de la Universitat Alberto Hurtado i del Departament d'Adopció del Servei Nacional de Menors, el seminari tenia per objectiu reflexionar sobre polítiques públiques en matèria d'adopció per a la construcció i implementació de sistemes de garanties de drets de la infantesa i l'adolescència. Per això, el seminari va comptar amb la participació d'acadèmics nacionals i internacionals i professionals per tal de generar un diàleg entre el sector acadèmic i el de les polítiques públiques sobre el Sistema Nacional d'Adopció a Xile.

Projecte d'investigació sobre "decisiones reproductivas" i "orígens"

El passat 6 de maig de 2016 la Secretaria de Estado de Investigación, Desarrollo e Innovación del Ministerio de Economía y Competitividad va emetre la resolució d'aprovació dels projectes d'investigació del Programa Estatal d' Investigación, Desarrollo e Innovación, orientada als Reptes de la Societat, en la qual es va aprovar el projecte coordinat "*Deseos parentales y derechos reproductivos y filiales: miradas interdisciplinarias sobre decisiones reproductivas y 'orígenes' en reproducción asistida, adopción y subrogación*". Amb una durada de quatre anys (2016-2019), està dirigida per Diana Marre com a investigadora principal i integrada pells següents subprojectes:

- *Del control de la natalidad a la ansiedad demográfica: comunicación, secreto y anonimato en las tecnologías reproductivas del siglo XXI (CSO2015-64551-C3-1-R)*. Seu: Universitat Autònoma de Barcelona. I.P.: Diana Marre.
- *Familias, centros de reproducción asistida y donantes: miradas cruzadas. Variaciones según modelos familiares y anonimato/no anonimato de la donación (CSO2015-64551-C3-2-R)*. Seu: Universidad Complutense de Madrid. I.Ps.: Ana María Rivas Rivas i Consuelo Álvarez Plaza.
- *Un nuevo escenario para la infancia: actitudes, motivaciones y disponibilidad de la población española hacia la adopción y el acogimiento (CSO2015-64551-C3-3-R)*. Seu: Universidad de Alicante. I.P.: María José Rodríguez Jaume.

La gestació subrogada a debat

Sota el títol "Gestació per substitució o ventres de lloguer?", el passat 27 de maig el Consell de la Joventut de Barcelona va organitzar una taula rodona, amb els següents ponents: José Lumberras (advocat especialitzat en família i membre de l'Associació per la Gestació Subrogada), Jordi Anton (pediatra i pare per gestació per substitució) i Beatriz San Román (doctora en psicologia i membre del Grup AFIN). El primer d'aquests va realitzar una exposició comparativa dels diferents models de regulació i va explicar els punts essencials de la Proposició de Llei de Gestació Subrogada que l'associació a la qual pertany defensa. Al seu torn, Jordi Anton va realitzar una presentació entorn d'aquesta pràctica, assenyalant la seva evolució al llarg dels anys i les vicissituds que alguns parets d'intenció (fonamentalment parelles gais) troben a l'hora d'enregistrar els seus fills i filles a Espanya. Per finalitzar, Beatriz San Román va analitzar els problemes derivats de les asimetries de poder que en molts casos es donen entre les dones gestants i els qui desitgen ser parets a través de la gestació per substitució i suggerí que la regulació hauria de servir per garantir els drets de totes les parts implicades, en especial de les dones gestants i dels fills i filles nascuts per aquest procediment.

Construccions diverses d'infància, parentalitat i família

El passat 10 de maig de 2016, la Dra Diana Marre va participar del *Taller de Experiencias de Investigación e Intervención Social* del Laboratorio de Estudios en Cultura y Sociedad (LECyS) de la Facultad de Trabajo Social de la Universidad Nacional de La Plata, Argentina, amb una ponència sobre "*Construcciones diversas de niñez, parentalidad y familia*". La nota de premsa es pot descarregar en [aquest enllaç](#).

Sobre nens, nenes i "bebès robats"

El passat 6 de maig de 2016, la Dra. Diana Marre va pronunciar la xerrada titulada: "Sobre niños, niñas y "bebés robados" organitzada per l' Instituto de Ciencias Antropológicas de la Universidad de Buenos Aires, Argentina, i celebrada a la Facultad de Filosofía y Letras. La nota de premsa es pot descarregar en [aquest enllaç](#).